

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар БДУКМ

Клаф Н.У.Карчэўская

“ 9 ” *Сяміслава* 2018 г.

Рэгістрацыйны № ВД - *95* / эвуч.

МАСТАЦКІЯ ПЛЫНІ Ў ЛІТАРАТУРЫ ХХ СТ.

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для ўсіх спецыяльнасцей універсітэта*

Вучэбная праграма складзена ў адпаведнасці з адукацыйнымі стандартамі вышэйшай адукацыі I ступені і вучэбнымі планамі па спецыяльнасцях універсітэта

СКЛАДАЛЬНІК:

С.М.Тычына, дацэнт кафедры беларускай філалогіі і сусветнай літаратуры ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат філалагічных навук

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А.А. Жэлуновіч, загадчык кафедры рускай мовы як замежнай установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

І.М. Гоўзіч загадчык кафедры беларускай літаратуры і культуры ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя М. Танка”, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай беларускай філалогіі і сусветнай літаратуры ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 9 ад 15.05.2017 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” (пратакол № 5 ад 28.06.2017 г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Пры распрацоўцы вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне “Мастацкія плыні ў літаратуры ХХ ст.” былі ўлічаныя пераемнасць літаратурнай адукацыі, рэальныя магчымасці вучэбнага працэсу і ўзаемадзеянне з курсамі: гісторыі і філасофіі (веды, набытыя падчас вывучэння вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры ХХ ст.”, дапамагаюць уявіць гістарычныя абставіны, зразумець думкі, філасофскія погляды пісьменнікаў); псіхалогіі (аналіз твораў садзейнічае разуменню характараў герояў, даследаванню праблемы чалавека і грамадства); культуралогіі (літаратурныя творы адлюстроўваюць стан і праблемы развіцця культуры і мастацтва). У вучэбнай праграме найбольш значныя напрамкі ў сусветнай літаратуры ХХ ст. разглядаюцца на прыкладзе канкрэтных аўтараў, у творчасці якіх ярка праявіліся рысы таго або іншага кірунку (кірункаў). Сусветны літаратурны працэс прадстаўлены паслядоўна, падкрэсліваецца пераемнасць літаратурных традыцый. У вучэбнай праграме ўлічваецца цесная сувязь розных відаў мастацтва, творчыя пошукі пісьменнікаў ХХ ст., якія для больш дасканалага выражэння сваіх думак у тэкстах імкнуліся знайсці кропкі сутыкнення і нават спалучэння літаратуры з жывапісам, музыкай і інш.

Вывучэнне студэнтамі мастацкіх з’яў сусветнай літаратуры ХХ ст. (у тым ліку і беларускай) садзейнічае развіццю іх інтэлекту, духоўнаму ўзбагачэнню асобы, дапамагае вырацаваць маральныя крытэрыі, актыўную жыццёвую пазіцыю, выхаваць эстэтычны густ і высокую культуру. Менавіта гэта і вызначае *мэту вучэбнай дысцыпліны* – раскрыць адметнасць і шматстайнасць сусветнага літаратурнага працэсу, сістэматызаваць і паглыбіць веды пра асаблівасці развіцця беларускай і сусветнай літаратуры ХХ ст., пра спецыфіку асноўных мастацкіх напрамкаў ХХ ст. і іх месца ў літаратурным працэсе ХХ ст.

У адпаведнасці з мэтай ставяцца наступныя *задачы*:

- даць рознабаковыя веды пра асаблівасці развіцця сусветнага літаратурнага працэсу;
- навучыць арыентавацца ў свеце мастацкіх з’яў;
- паказаць непарыўную сувязь літаратуры з іншымі відамі мастацтва;
- азнаёміць студэнтаў з асноўнымі напрамкамі сусветнай літаратуры ХХ ст. і мастацтва ў цэлым, а таксама з творчымі біяграфіямі яе галоўных прадстаўнікоў;
- ахарактарызаваць асаблівасці ідэйнага зместу і паэтыкі найбольш значных літаратурных твораў ХХ ст.;
- сістэматызаваць фактычны матэрыял, які адлюстроўвае асаблівасці літаратуры ХХ ст.;
- навучыць асновам самастойнага аналізу твораў з улікам іх ідэйна-мастацкай спецыфікі ў гістарычным кантэксце;
- вызначыць тэндэнцыі развіцця сучаснага літаратурнага працэсу;

– выхоўваць эстэтычны густ, адчуванне прыгожага ў жыцці і літаратуры.

Студэнт павінен *ведаць*:

– месца і ролю мастацкай літаратуры ў культуралагічным кантэксце;

– спецыфіку мастацкай літаратуры як формы спасціжэння свету;

– сувязі і ўзаемаўплывы літаратуры ХХ ст. з іншымі відамі мастацтва;

– агульныя заканамернасці, тэндэнцыі развіцця, значэнне сусветнай літаратуры ХХ ст.;

– складанасць літаратурнага працэсу ХХ ст.;

– спецыфічныя рысы, характэрныя для розных мастацкіх плыняў ХХ ст.;

– мастацка-светапоглядныя сістэмы ХХ ст., іх змест;

– творчасць яркіх прадстаўнікоў розных мастацкіх напрамкаў у літаратуры ХХ ст.

Студэнт павінен *умець*:

– успрымаць літаратурны твор ва ўзаемасувязі гісторыі і сучаснасці;

– вылучаць рысы напрамкаў у творчасці пісьменнікаў ХХ ст.;

– самастойна аналізаваць мастацкі твор і творчасць пісьменніка;

– выкарыстоўваць набытыя веды ў прафесійнай дзейнасці;

– весці дыялог па дыскусійных пытаннях сусветнай літаратуры.

Зместам вучэбнай дысцыпліны прадугледжана фарміраванне наступных кампетэнцый, адпаведна з адукацыйнымі стандартамі вышэйшай адукацыі першай ступені па спецыяльнасцях:

акадэмічныя кампетэнцыі:

АК-1. Умець выкарыстоўваць базавыя навукова-тэарэтычныя веды ў вобласці мастацкіх, навукова-тэхнічных, грамадскіх, гуманітарных, эканамічных дысцыплін і выкарыстоўваць іх для вырашэння тэарэтычных і практычных задач прафесійнай дзейнасці.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам.

АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі.

АК-4. Умець працаваць самастойна.

АК-5. Быць здольным параджаць новыя ідэі (валодаць крэатыўнасцю).

АК-6. Валодаць міждысцыплінарным падыходам пры вырашэнні праблем.

АК-9. Умець вучыцца, самастойна павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

АК-10. Валодаць метадамі і сродкамі пазнання, навучання, самакантролю для інтэлектуальнага развіцця, павышэння культурнага ўзроўню, прафесійнай кампетэнцыі.

сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі:

САК-1. Валодаць якасцямі грамадскасці.

САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасобных камунікацый.

САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі.

САК-6. Умець працаваць у камандзе.

САК-7. Быць здольным асэнсавана ўспрымаць і беражліва адносіцца да гістарычнай, культурнай спадчыны Беларусі і сусвету, культурных традыцый і рэлігійных поглядаў.

прафесійныя кампетэнцыі:

ПК-1. Ажыццяўляць работу пастановачных груп па арганізацыі і правядзенню розных форм святочнай культуры.

ПК-2. Кантраляваць работу творчага, кіраўнічага, тэхнічнага падраздзяленняў арганізацыйнага камітэта па розных пытаннях арганізацыі і правядзення свята;

ПК-3. Арганізоўваць работу творчых калектываў падчас правядзення свят для дасягнення пастаўленых мэт і задач.

ПК-7. Карыстацца сучаснымі сродкамі тэлекамунікацый і глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі.

ПК-8. Праводзіць культурна-асветніцкія мерапрыемствы для выхавання мастацка-эстэтычнага густу ўсіх катэгорый насельніцтва ва ўстановах культуры, спорту і адукацыі і іншых установах.

ПК-12. Праводзіць адбор рэпертуару мастацкіх твораў з мэтай захавання і трансляцыі народнай творчасці.

ПК-13. Распрацоўваць і ўвасабляць рэжысёрскія праекты розных святочных форм.

ПК-16. Карыстацца інфармацыйнымі рэсурсамі па ўдакладненню сучасных умоў, зместу і сацыяльнай запатрабаванасці выканальніцкай і рэжысёрскай дзейнасці.

ПК-17. Распрацоўваць фальклорна-этнаграфічны матэрыял традыцыйных абрадаў і свят, на іх аснове праводзіць рэстаўрацыю, рэканструкцыю ці трансфармацыю ў сучасным свяце.

ПК-18. Ажыццяўляць на аснове культурна-гістарычнай спадчыны новыя святочныя формаўтварэнні ў сучасным сацыякультурным асяроддзі.

ПК-20. Аналізаваць гістарычныя аспекты, перспектывы і напрамкі захавання і развіцця народнай творчасці, святочнай культуры.

ПК-24. Аналізаваць сучасны стан, перспектывы і напрамкі развіцця харэаграфічнага мастацтва.

ПК-25. Выкарыстоўваць прынцып сістэмнага падыходу, да рэалізацыі рэжысёрскіх праектаў у галіне святочнай культуры.

прафесійныя кампетэнцыі:

ПК-31. Садзейнічаць захаванню, назапашванню адукацыйных, культурна-асветніцкіх, духоўных, маральных і інтэлектуальных каштоўнасцей, стварэнню высокамастацкай прадукцыі харэаграфічнага мастацтва.

ПК-36. Забяспечваць шматбаковыя сувязі з грамадскасцю ў працэсе работы, удзельнічаць у распрацоўцы рэкламнай і друкаванай прадукцыі.

сацыяльна-асобныя кампетэнцыі:

САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

САК-3. Валодаць здольнасцю да міжасобасных камунікацый.

САК-6. Умець працаваць у камандзе.

САК-7. Быць здольным асэнсавана ўспрымаць і беражліва адносіцца да гістарычнай, культурнай спадчыны Беларусі і свету, культурных традыцый і рэлігійных поглядаў;

Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны рэкамендавана выкарыстоўваць сучасныя тэхналогіі навучання і прынцыпы параўнальна-гістарычнага, культурна-гістарычнага, структурна-семантычнага, тыпалагічнага метадаў.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры ХХ ст.” усяго прадугледжана 94 гадзіны, з якіх 34 – аўдыторныя гадзіны. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 20 гадзін – лекцыі, 14 гадзіны – семінарскія заняткі. Для студэнтаў спецыяльнасці *1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць (па напрамках)* усяго прадугледжана 62 гадзіны, з якіх 34 – аўдыторныя гадзіны. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: 22 гадзіны – лекцыі, 12 гадзін – семінарскія заняткі.

Рэкамендаваная форма кантролю ведаў – залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Уводзіны

Прадмет, задачы і змест вучэбнай дысцыпліны, тэарэтычная і практычная накіраванасць. Асноўныя паняцці: мастацкая плынь (напрамак, кірунак), літаратурнае аб'яднанне (суполка, школа), мастацкі метады, стыль.

Абумоўленая характарам грамадскага развіцця, глабальнасцю і маштабнасцю грамадска-гістарычных падзей складанасць сусветнага мастацкага працэсу. Узнікненне ў мастацтве мноства плыняў і напрамкаў, іх узаемадзеянне. Рэалізм, мадэрнізм, авангардызм, экзистэнцыялізм, постмадэрнізм як важнейшыя з'явы ў літаратуры XX ст. Погляды на чалавека і свет, на магчымасці далейшага развіцця чалавечай цывілізацыі, грамадства. Суб'ектыўнасць, эксперымент і наватарства, асаблівасці творчага метаду пісьменнікаў (М. Пруст, У. Фолкнер, Д. Джойс, В. Вулф, Ж.-П. Сартр, А. Камю, С. Бекет, Э. Іанеска, А. Адамовіч і інш.). Сінтэз розных мастацкіх напрамкаў у творчасці пісьменнікаў.

Тэма 2. Мастацкія плыні ў літаратуры канца XIX–пачатку XX ст.

Дэкаданс, мадэрнізм і авангардызм

Складанасць сусветнага літаратурнага працэсу на мяжы стагоддзяў. Грамадска-палітычныя падзеі, супярэчнасці ў гістарычных, светапоглядных і эстэтычных сферах канца XIX – пачатку XX ст.

Натуралізм як літаратурны кірунак. Сувязь з іншымі мастацкімі плынямі. Адмаўленне ад абагульненняў, зварот да фактаў, строгая навуковасць апісання, біялагізм. Абуджэнне ў творчай асобы імкнення адэкватна адлюстроўваць рэчаіснасць. Эстэтычная канцэпцыя французскага натуралізму. Творчасць Э. Заля, Э. і Ж. Ганкур. “Тэрэза Ракен” Э. Заля як натуралістычны раман. Асаблівасці нямецкага натуралізму. Спецыфіка натуралісцкай драмы. Творчасць Г. Гаўптмана. Уплыў натуралізму на італьянскі тэатр. Уздзеянне натуралізму на літаратуру XX ст.

Стадыі развіцця нерэалістычнага мастацтва. Дэкаданс, авангардызм і мадэрнізм у літаратуры. Літаратурна-мастацкія кірункі. Паглыбленне ў духоўны свет герояў. Перавага ірацыянальнага.

Дэкаданс як светаўспрыманне. Філасофія дэкадансу і яе ўплыў на літаратуру. Асаблівасці ўзнікнення і фарміравання дэкадансу як рэакцыі на сацыяльна-палітычны крызіс, крызіс традыцыйных каштоўнасцей. Адмаўленне ад навуковага пазнання свету і зварот да рэчаіснасці, якую нельга спасцігнуць пры дапамозе розуму. Наватарства ў мове і стылі. Імкненне да сінтэзу розных відаў мастацтва ў літаратуры. Крытыка дэкадансу.

Эстэтызм як тэорыя ў літаратуры і мастацтве. Погляды на функцыі мастацтва. Ідэі эстэтызму ў творчасці О. Уайльда.

Асноўныя рысы сімвалізму. Розныя падыходы да спасціжэння рэчаіснасці: пры дапамозе інтуіцыі (А. Бергсон), музыкі (П. Верлен), “яснабачання” (А. Рэмбо) і інш. Літаратурная спадчына і спецыфіка поглядаў на творчы

працэс А. Рэмбо. Асаблівасці сімволікі ў творчасці бельгійскага паэта і драматурга М. Метэрлінка.

Імпрэсіянізм. Імкненне зафіксаваць імгненне, перадаць шматколернасць і зменлівасць жыцця. Зараджэнне імпрэсіянізму ў французскім жывапісе. Погляды на імпрэсіянізм у літаратуры. Верлен як паэт-імпрэсіяніст. Сімвалізм у паэзіі П. Верлена.

Эстэтыка сюррэалізму і творчасць А. Брэтона. Вытокі мастацтва. Метад “аўтаматычнага пісьма”. Выкарыстанне суб’ектыўных асацыяцый. Цікавасць да сноў, да неўсвядомленага. Паэзія Г. Апалінэра. Вопыты з візуалізацыяй верша ў XX ст.

Адмаўленне законаў мастацтва і цывілізацыі ў літаратуры дадаізму. Асаблівасці ўзнікнення (сувязь з антываеннымі настроямі). Адмаўленне літаратурных традыцый, логікі. Ператварэнне мастацтва ў антымастацтва. Творчасць Т. Тцара, Х. Баля, Э.Х. Арпа і інш.

Экспрэсіянізм як кірунак у еўрапейскім мастацтве. Творчасць Г. Тракля, Г. Гейма. Адлюстраванне ў творах унутраных перажыванняў суб’екта, скажэнне вобразаў знешняга свету для перадачы свету ўнутранага. Творчасць Ф.Кафкі і экспрэсіянізм.

Тэма 3. Мастацкія плыні і аб’яднанні ў рускай літаратуры першай трэці XX ст.

Своеасаблівасць рускага сімвалізму. Маладыя і старэйшыя сімвалісты. Творчасць Д. Меражкоўскага, К. Бальманта, В. Брусава, А. Блока, А. Беллага і інш.

Акмеізм як напрамак. Акмеізм і сімвалізм. Імкненне адкрыць наноў каштоўнасць чалавечага жыцця. Вяртанне да першаснага (дакладнага, прадметнага) значэння слова. Сувязь з традыцыямі рускай класікі. Асаблівасці мовы твораў. Жыццё і творчасць С. Гарадзецкага, М. Гумілёва, Г. Ахматавай, В. Мандэльштама. Асноўныя тэмы іх паэзіі.

Асноўныя рысы футурызму. Эстэтыка ўрбанізму. Спецыфіка поглядаў на мастацтва. Эксперыменты са словам. Маніфесты італьянскіх і рускіх футурыстаў. Творчасць Ф. Марынеці, У. Маякоўскага, Д. Бурлюка, В. Хлебнікава і інш. Кубафутурызм і эгафутурызм.

Імажызм у паэзіі пачатку XX ст. Імажынізм як руская версія імажызму. Творчасць А. Марыенгофа, С. Ясеніна і інш.

Творчасць прадстаўнікоў “Аб’яднання рэальнага мастацтва” і іх уклад у сусветны літаратурны працэс. К. Вагінаў, Д. Хармс, М. Заблоцкі як творцы “новай паэтычнай мовы”. Асноўныя рысы іх творчасці. Дзіцячая паэзія. Гукавобразы ў творчасці паэтаў. Элемент гульні. Літаратурная спадчына Д. Хармса. “Аб’яднанне рэальнага мастацтва” і “тэатр абсурду”. Драматургія Э. Іанэска, С. Бекета і Д. Хармса. П’еса “Елізавета Бам” як папярэднік абсурдысцкіх камедый. Трагічны лёс прадстаўнікоў аб’яднання. Адкрыццё паэзіі К. Вагінава, Д. Хармса і інш. у канцы XX ст.

Тэма 4. Неарамантызм, сімвалізм і імпрэсіянізм у беларускай літаратуры ХХ ст.

Асноўныя рысы неарамантызму. Праяўленне рыс неарамантызму ў творчасці Р. Кіплінга, А.К. Дойла, С. Георге, Г. Ібсена, Дж. Лондана і інш.

Рамантызм у беларускай літаратуры ХІХ ст. і неарамантызм ХХ ст. Уплыў ідэі нацыянальнага вызвалення і нацыянальнага Адраджэння на літаратурны працэс ў Беларусі. Неарамантызм у творчасці “нашаніўцаў” і У. Караткевіча. Зварот да нацыянальнай гісторыі. Неарамантычны герой у беларускай літаратуры ХХ ст.

Сімвалізм у беларускай літаратуры. Вытокі і традыцыі, нацыянальныя асаблівасці, сувязь з традыцыяй французскага (Ш. Бадлер, П. Верлен, А. Рэмбо, С. Малармэ і інш.); паўночнага (Г. Ібсен, К. Гамсун), нямецкага (Г. Гаўптман), бельгійскага (М. Метэрлінк); польскага (С. Выспянскі); рускага сімвалізму (В. Брусаў, Л. Андрэеў, А. Белы і інш.). Творчасць Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, М. Гарэцкага. Феномен “нашаніўства” і сімвалізм.

Творчасць Я. Купалы і Г. Ібсэна. “Сон на кургане”, “Адвечная песня”, “Раскіданае гняздо”. Сістэма вобразаў-сімвалаў у творчасці Я. Купалы.

Прыкметы сімвалізму ў творчасці Я. Коласа (на прыкладзе твораў: “Казкі жыцця”, “Сымон-музыка”).

Трансцэндэнтна-містычны аспект існавання ў апавяданнях і абразках “Патаёмнае”, “Страхацё”, “Цёмны лес”, “Стогны душы”, “Што яно?” і інш. М. Гарэцкага.

Сімвалізм у творчасці М. Багдановіча. Пераклады паэзіі французскіх сімвалістаў на беларускую мову.

Рысы імпрэсіянізму ў творчасці З. Бядулі. Вершы ў прозе. Лірычныя імпрэсіі. Абразкі “Плач пралескаў”, “Вечарам”, “Ці я вінават?” і інш.

Тэма 5. Школа “плыні свядомасці” ў літаратуры ХХ ст.

Мастацкі прыём “плынь свядомасці”. “Плынь свядомасці” як метаадлюстравання думак, пачуццяў, перажыванняў, уражанняў у літаратуры. Цікавасць да глыбінь псіхалогіі ў мадэрнісцкай літаратуры (“Уліс” Д. Джойса, “Міс Дэлоўэй” В. Вулф, “Шум і шаленства” У. Фолкнера, “Карнікі” А. Адамовіча і інш.).

Суб’ектыўнасць, эксперымент і наватарства ў творчасці Д. Джойса. Асаблівасці жыццёвага лёсу пісьменніка. Сімволіка, шматпланавасць у раманах “Уліс”. Адапаведнасць твора “Адысеі” Гамера. Мадэрнізацыя міфа.

Творчасць М. Пруста. Цыкл раманаў “У пошуках страчанага часу”.

Праца пісьменнікаў ХХ ст. у рэчышчы розных напрамкаў. Рысы рэалізму і мадэрнізму ў творчасці У. Фолкнера і А. Адамовіча. Праблема стасункаў паміж людзьмі ў раманах “Шум і шаленства” У. Фолкнера. Скажэнне часу ў літаратуры “плыні свядомасці”. Прыём “плынь свядомасці” ў творчасці А. Адамовіча (на прыкладзе апавесці “Карнікі”).

Тэма 6. Экзістэнцыялізм у французскай і беларускай літаратурах XX ст.

Экзістэнцыялізм як філасофская і літаратурна-мастацкая сістэма. Асаблівасці ўзнікнення і развіцця (М. Бярдызьеў, М. Хайдэгер, К. Ясперс, Ж.П. Сартр, А. Камю, С. дэ Бавуар і інш.). Пытанне пра сэнс чалавечага існавання. Асноўныя паняцці. Філасофія Ж.П. Сартра. Работа “Экзістэнцыялізм – гэта гуманізм”. Проза і драматургія Ж.П. Сартра. Жыццё і творчы шлях А. Камю. Філасофія “абсурду” ў драматургіі (“Непаразуменне”) і прозе (“Міф пра Сізіфа”, “Чужаніца”, “Чума”).

Экзістэнцыялізм у беларускай літаратуры (на прыкладзе творчасці В. Быкава). Прыпавесць “Сцяна” В. Быкава і навела “Мур” Ж.П. Сартра.

Уплыў філасофіі экзістэнцыялізму на прадстаўнікоў “тэатра абсурду” (С. Бекета, Э. Іанэска). Адмаўленне ад традыцыйнага персанажа і сюжэту. Элементы паэтыкі абсурду ў п’есах “Тутэйшыя” Я. Купалы, “Брама неўміручасці” К. Крапівы, “Зацюканы апостал” А. Макаёнка. Авангардысцкія традыцыі ў сучаснай беларускай драматургіі. Эксперыменты, перайманне здабыткаў заходнееўрапейскага тэатра (сувязь з “тэатрам абсурду”). Праблема камунікацыі, узаемапаразумення паміж людзьмі. Перфомансы прадстаўнікоў літаратурнага руху “Бум-Бам-Літ”.

Тэма 7. Рэалізм і “магічны рэалізм” у творчасці лацінаамерыканскіх і еўрапейскіх пісьменнікаў XX ст.

Развіццё рэалізму ў сусветнай літаратуры XX ст. Рэалізм XIX ст. і XX ст.: агульнае і асаблівае. Узаемадзеянне рэалізму і нерэалістычных плыняў. Паняцце сацрэалізму.

Рысы “магічнага рэалізму”. Спалучэнне рэальнага і міфалагічнага, фантастыкі і гратэску ў межах магічнага рэалізму. Г. Г. Маркес: жыццёвы і творчы шлях. Раман “Сто гадоў адзіноты”. Гісторыя Маконда як адлюстраванне гісторыі краіны, кантынента, чалавецтва. Асаблівасці магічнага рэалізму ў творчасці Г. Г. Маркеса. Логіка магічных элементаў, выкарыстанне сімвалаў. Скажэнне плыні часу.

Творчасць Ф. Кафкі (раманы “Замак”, “Працэс”, навела “Ператварэнне”): рысы экспрэсіянізму і “магічнага рэалізму”. Ірацыяналізм, песімізм, алегарызм творчасці. Уплыў Ф. Кафкі на сусветную літаратуру.

“Магічны рэалізм” і творчасць Х.Л. Борхеса.

Тэма 8. Асноўныя мастацка-эстэтычныя напрамкі ў другой палове XX ст.

Эксперыментальны кірунак – “новы раман”. Імкненне ўбачыць свет паномаму, выключэнне герояў, аўтара, падзеі і інш. у “новым рамане”. Літаратурныя дыскусіі сярэдзіны XX ст. “Новы раман” як “антыраман”. Адлюстраванне “трапізмаў” у раманах “Залатыя плады”, “Ці чуеце вы іх?” Н. Сарот. Творчасць А. Роб-Грые і М. Бютора.

Рысы постмадэрнісцкай паэтыкі. Спалучэнне розных стыляў. Выкарыстанне літаратурнай спадчыны пры стварэнні новых тэкстаў. Гульня

з чытачом. Спецыфіка сімволікі. У. Эка як тэарэтык і практык постмадэрнізму. Асаблівасці яго твора “Імя ружы”. Творчасць Х. Картасара (“Гульня ў класікі”), П. Зюскінда (“Парфума”), Х.Л. Борхеса (“Вавілонская бібліятэка”) і інш. Паэтыка постмадэрнізму і творчасць Д. Фаўлза (“Калекцыянер”, “Жанчына французскага лейтэнанта”).

Постмадэрнізм у сучаснай беларускай літаратуры. Мастацкія кірункі і аб’яднанні ў беларускай літаратуры канца XX ст.

Канцэптуалізм ў рускай паэзіі канца XX ст. Канцэптуалізм як эстэтычная рэакцыя на сацыялістычны рэалізм, мастацтва “застою” і яго рэальнасць. Творчасць Д. Прыгава, Л. Рубінштэйна і інш.

Рок-паэзія як асобны напрамак ў рускай літаратуры канца XX ст. Этапы развіцця. Субкультура і контркультура. Эскапізм. Пасіўна і актыўна-абарончая пазіцыя герояў. Маральна-этычныя праблемы.

Сецратура: сутнасць паняцця. Характэрныя рысы (інтэрактыўнасць, магчымасць выпраўленняў і інш.). Сецратура і постмадэрнізм. Літаратура ў Інтэрнэце: плюсы і мінусы. Фанфікшэн як разнавіднасць сецратуры. Феномен масавай літаратуры. Рысы масавай літаратуры. Жанры (дэтэктывы, “жаночыя” раманы, прыгодніцкія раманы, фотараманы, раманы жахаў, коміксы і інш.). Паняцце бестселера. Негатыўныя і станоўчыя рысы масавай літаратуры.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУЖУ

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны

№ п/п	Назва тэмы, раздзела	Колькасць аўдыторных гадзін			
		лекцыі	семінары	КСР	форма кантролю ведаў
1.	Уводзіны	2			
2.	Мастацкія плыні ў літаратуры канца XIX–пачатку XX ст. Дэкаданс, мадэрнізм і авангардызм	2	4	6	рэфераты, вуснае апытанне
3.	Мастацкія плыні і аб'яднанні ў рускай літаратуры першай трэці XX ст.	2			
4.	Неарамантызм, сімвалізм і імпрэсіянізм у беларускай літаратуры XX ст.	2			
5.	Школа “плыні свядомасці” ў літаратуры XX ст.	2			
6.	Экзістэнцыялізм у французскай і беларускай літаратурах XX ст.	2			
7.	Рэалізм і “магічны рэалізм” у творчасці лацінаамерыканскіх і еўрапейскіх пісьменнікаў XX ст.	2	4		вуснае апытанне
8.	Асноўныя мастацка-эстэтычныя напрамкі ў другой палове XX ст.	2	4		вуснае апытанне
	Усяго	16	12	6	

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны
дысцыпліны “Мастацкія плыні ў літаратуры XX ст.”
(для студэнтаў спецыяльнасці 1-23 01 11 Бібліятэчна-інфармацыйная
дзейнасць (па напрамках))

№ п/п	Назва тэмы, раздзела	Колькасць аўдыторных гадзін			
		лекцыі	семінары	Кср	форма кантролю ведаў
1.	Уводзіны	2			
2.	Мастацкія плыні ў літаратуры канца XIX–пачатку XX ст. Дэкаданс, мадэрнізм і авангардызм	4	4	6	рэфераты, вуснае апытанне
3.	Мастацкія плыні і аб’яднанні ў рускай літаратуры першай трэці XX ст.	2			
4.	Неарамантызм, сімвалізм і імпрэсіянізм у беларускай літаратуры XX ст.	2			
5.	Школа “плыні свядомасці” ў літаратуры XX ст.	2			
6.	Экзистэнцыялізм у французскай і беларускай літаратурах XX ст.	2			
7.	Рэалізм і “магічны рэалізм” у творчасці лацінаамерыканскіх і еўрапейскіх пісьменнікаў XX ст.	2	2		вуснае апытанне
8.	Асноўныя мастацка-эстэтычныя напрамкі ў другой палове XX ст.	4	2		вуснае апытанне
	Усяго	20	8	6	

Інфармацыйна-метадычная частка Літаратура

Асноўная

1. Баршчэўскі, Л.П., Васючэнка, П.В., Тычына, М.А. Беларуская літаратура і свет: ад эпохі рамантызму да нашых дзён: папулярныя нарысы / Л.П. Баршчэўскі, П.В. Васючэнка, М.А. Тычына. – Мінск: Радыёла-плюс, 2006. – 576 с.
2. Борев, Ю. Эстетика. Теория литературы: Энциклопедический словарь терминов / Ю. Борев. – М.: ООО “Издательство Астрель”: ООО “Издательство АСТ”, 2003. – 575 с.
3. Дудова, Л.В., Михальская, Н.П., Трыков, В.П. Модернизм в зарубежной литературе: Литература Англии, Ирландии, Франции, Австрии, Германии: Учеб. пособие / Л.В. Дудова, Н.П. Михальская, В.П. Трыков. – М.: Наука, 1998. – 236 с.
4. Зарубежная литература XX века: Учеб. для студентов высш. учеб. заведений / Под. ред. Л.Г. Андреева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высш. шк., 2000. – 559 с.
5. Ковалева, Т.В., Леонова, Е.А., Кириллова, Т.Д. История зарубежной литературы (вторая половина XIX – начало XX веков) / Т.В. Ковалева, Т.Д. Кириллова, А.Е. Леонова. – Минск: ООО Завигар, 1997. – 335 с.
6. Литературный энциклопедический словарь / Под общ. ред. В.М. Кожевникова, П.А. Николаева. – М.: Сов. энциклопедия, 1987. – 752 с.
7. Минералов, Ю.И. История русской литературы XX в. (1900-1920-е годы): Учеб. пособие / И.Ю. Минералов. – М.: Высшая школа, 2004. – 429 с.
8. Постмодернизм. Энциклопедия / Сост. и науч. ред. А.А. Грицанов, М.А. Можейко. – М.: Интерпресссервис, 2001. – 1037 с.
9. Трыков, В. Зарубежная литература конца XIX – начала XX вв.: Практикум по курсу / В. Трыков. – М.: Наука, 2001. – 188 с.

Дадатковая

1. Альманах дада / Под ред. Р. Хюльзенбека. Под общ. ред. С. Кудрявцева. – М.: Гилея, 2000. – 205 с.
2. Андреев, Л.Г. Импрессионизм: Видеть. Чувствовать. Выразить / Л.Г. Андреев. – М.: Гелеос, 2005. – 311 с.
3. Андреев, Л.Г. Сюрреализм / Л.Г. Андреев. – М.: Высшая школа, 1972. – 232 с.
4. Балашова, Т.В. Французская поэзия XX века / Т.В. Балашова. – М.: Наука, 1982. – 390 с.
5. Белый, А. Символизм как миропонимание / А. Белый. – М.: Наука, 1994. – 154 с.
6. Васильев, И.Е. Русский поэтический авангард XX века / И.Е. Васильев. – Екатеринбург: Из-во Урал. ун-та, 1999. – 315 с.
7. Васючэнка, П.В. Беларуская літаратура XX стагоддзя і сімвалізм. / П.В. Васючэнка. – Мінск, 2004. – 155 с.

8. Волков, Е. Немецкий натурализм: Роман. Повесть. Новелла / Е. Волков. – Иваново: ИвГУ, 1980. – 95 с.
9. Гугнин, А.А. Магический реализм в контексте литературы и искусства XX века / А.А. Гугнин. – М.: Наука, 1998. – 236с.
10. Дадаизм, в Цюрихе, Берлине, Ганновере и Кельне: Авангард и авангардисты: Тексты, иллюстрации, документы / Пер. с нем. Предисловие, введение и примечания К. Шумана. – М.: Республика, 2002. – 558 с.
11. Зарубежная эстетика и теория литературы XIX –XX вв.: трактаты, статьи, эссе / сост., общ. ред. Г.К. Косикова. – М.: Из-во МГУ, 1987. – 510 с.
12. Зверев, А.М. Модернизм в литературе США: Формирование, эволюция, кризис / А.М. Зверев. – М.: Наука, 1979. – 318 с.
13. Импрессионисты, их современники, их соратники: живопись, графика, литература, музыка / Сб. статей. Под ред. А.Д. Чегодаева, В.Н. Прокофьева, И.Е. Даниловой. – М.: Искусство, 1976. – 318 с.
14. Кісліцына, Г. Новая літаратурная сітуацыя: змена культурнай парадыгмы / Г. Кісліцына. – Мінск: Логвінаў, 2006.
15. Клюев, Е.В. Теория литературы абсурда / Е.В. Клюев. – М.: Изд-во УРАО, 2000. – 102 с.
16. Котович, Т.В. Энциклопедия русского авангарда / Т.В. Котович. – Минск: Экономпресс, 2003. – 415 с.
17. Кричевская, Ю.Р. Модернизм в русской литературе: эпоха серебряного века: Учеб. пособие / Ю.Р. Кричевская. – М.: ТОО “ИнтелТех”, 1994. –93 с.
18. Литературные манифесты: от символизма до наших дней / Сост. и предисловие С.Б. Джимбинова. – М.: Изд. дом “XXI век – согласие”, 2000. – 606 с.
19. Модернизм. Анализ и критика основных направлений. – М.: Наука, 1987. – 225 с.
20. Называть вещи своими именами: Программные выступления мастеров западноевропейской литературы XX века / Под ред. и с предисл. Л.Г. Андреева. Коммент. Г.К. Косикова и др. – М.: Прогресс, 1986. – 637 с.
21. Наливайко, Д.С. Искусство: Направления, течения, стили / Д.С. Наливайко. – Киев: Мистецтво, 1985. – 365 с.
22. Неоавангардистские течения в зарубежной литературе 1950-1960-х гг.: сб. статей / АН СССР. Ин-т мировой литературы им. М. Горького; Ред. коллегия: А.Л. Дымшиц и др. – М.: Худож. лит, 1972. – 397 с.
23. Новые художественные тенденции в развитии реализма на Западе, 70-е годы / И.Л. Тертерян, Ю.И. Архипов и др.; Редкол.: Н.А. Тертерян и др. – М.: Наука, 1982. – 320 с.
24. Обломиевский, Д. Французский символизм / Д. Обломиевский. – М.: Наука, 1978. – 303 с.
25. От символистов до обэриутов: Поэзия русского модернизма: Антология. В 2 кн. / Сост. А.А.Кобринский, О.А.Лекманов. – М.: Эллис Лак, 2000, 2001. – Кн. 1. – 702 с.

26. Русский имажинизм: история, теория, практика: Сб. статей / Редколлегия: В.А. Дроздов, А.Н. Захаров, Т.К. Савченко. – М.: Ин-т мировой литературы РАН, 2005. – 518 с.
27. Скоропанова, И.С. Русская постмодернистская литература: новая философия, новый язык / И.С. Скоропанова. – Минск: Ин-т современ. знаний, 2000. – 350 с.
28. Современная русская литература (1985 – 1995): Хрестоматия для средней и высшей школы / Сост. В.Н. Гвоздей и др. – Астрахань: Изд-во Астраханского пед. ин-та, 1995. – 647 с.
29. Федоров, А.А. Эстетизм и художественные поиски в английской прозе последней трети XIX века / А.А. Федоров. – Уфа, 1993. – 323 с.
30. Хорольский, В.В. Эстетизм и символизм в поэзии Англии и Ирландии рубежа XIX–XX вв. / В.В. Хорольский. – Воронеж: Изд-во Воронежского ун-та, 1995.
31. Экспрессионизм. Драматургия. Живопись. Графика. Музыка. Киноискусство: Сб. статей / Отв. ред. Б. Зингерман. – М.: Наука, 1966. – 156 с.

Характарыстыка рэкамендаваных метадаў выкладання

Да эфектыўных педагагічных метадык і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, дыялогі, абмен думкамі і інш.);
- мета-аналізу канкрэтных сітуацый.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычныя комплексы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

РЕПОЗИТОРИЙ БГМУ

Вучэбнае выданне

МАСТАЦКІЯ ПЛЫНІ Ў ЛІТАРАТУРЫ ХХ СТ.

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для ўсіх спецыяльнасцей універсітэта*

Карэктар _____
Тэхнічны рэдактар _____

Падпісана ў друк 2017. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. . Ул.-выд. арк. 1,31. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.